

Добри войвода отъ гюледжията *Иванчо Клатната*, арестуването на другаритѣ му — прѣкарани въ желѣза прѣзъ Калоферъ — произвело дълбоко нравствено впечатление въ душата на непокорния синь-учителъ, замѣстникъ на бащината си катедра. Това приключение съ четицата на Добри войвода, може да се каже, е дало богатъ материалъ за бѣдѣщитѣ негови поеми, въ които се въпѣватъ подвигитѣ на българскитѣ „народни хайдутѣ“, а се проклинатъ чорбаджиитѣ и „народнитѣ прѣдатели“. Въ калоферското общество и училище бѣдѣщия български революционеръ поетъ държалъ особено поведение, неизвѣстно до тогава въ *Алжиръ* *Калоферъ*. Това му поведение дразнѣло чорбаджиитѣ-общинари, училищни настоятели и черковни епитропи; раздражението минало границата на търпѣнието. Общинаритѣ повикали бащата на бѣдѣщия капитанъ на *Ридежги* и го поканили да прибере юздитѣ на сина си, „защото го е прѣкалили съ своитѣ чапкънлѣжци“. *Даскалъ Ботю*, който давалъ умъ на цѣль Калоферъ, падналъ много низко въ очитѣ на общинаритѣ чорбаджии, защото сина му щѣль „да запали огънь върху главитѣ и на първенци и на цѣлия градецъ“. Бащата дълбоко почувствувалъ обидата, нанесена нему отъ чорбаджиитѣ за сина му. Опиталъ се да смѣри авантюриста, но не успѣшно. Сина открито нарѣкълъ баща си *ретроградъ*, а общинаритѣ *идиоти*; Христо обявилъ на баща си, че той е бунтовникъ, и че ще пролѣе кръвьта си за свободата на отечеството си. Бащата се уплашилъ отъ думитѣ на сина си, начева да търси средства за да спаси „милото си чедо“ отъ лошето намѣрение (да пролѣе кръвьта си за отечеството си) — за да запази прѣдъ себе си, за себе си бащинския си авторитетъ, а прѣдъ чорбаджиитѣ честолюбieto си и престожа си.

За венчко туй биографа ни разказва вкратцѣ, но тѣй легко и увлекателно, щото ти се чини, че четешъ нѣкой белетристически расказъ на Любена Каравелова, а не биографически опитъ на Захари Стояновъ. Вкратцѣ е расказано за „чапкънлѣжитѣ“ на Христия въ Калоферъ, но тѣй живо и картинно, щото въображението на читателя самó дотѣкмява недорасказаното отъ автора. По съдържанието си и формата си този отдѣлъ (V) прилича на единъ дългъ, но лекъ, при това интересенъ по разнообразното си съдържание, фейлетонъ. Върху неговитѣ страници явно се съгледва отпечатъка на Любенъ-Каравеловата писателска маниера, която напълно е усвоена отъ неговия талантливъ ученикъ Зах. Стояновъ.

VII.

Глава II. Политическа и литературна дѣятелность.

Въ тази глава (II) биографа не само разказва фактове, прокарва не само паралели между Ботева и Каравелова, но и съ документи въ рѣка рисува както личността на Ботева, така и епохата, къмъ която той принадлежи по врѣме, по чувство и мисли, по дѣла и животъ. Тази глава отъ биографическия опитъ е раздѣлена на